

ปัญหาการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์

Problems of Protecting Children Witnesses in Human Trafficking Cases

เมทินี เอี่ยมสกุล^{1*} และวรรณวิภา เมืองถ้ำ²

Maetinee Aiumsukul^{1*} and Wanwipa Muangtham²

¹นักศึกษา ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

²อาจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

^{1*}Master Student of Laws Sukhothai Tammathirat Open University

²Lecturer from Sukhothai Tammathirat Open University

*Corresponding Author Email: nanaraiina2@gmail.com

Received: 20 July 2024

Revised: 7 August 2024

Accepted: 12 August

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานเด็ก รวมถึงมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของพยาน และมาตรการพิเศษในคดีค้ามนุษย์ 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็ก รวมถึงมาตรการปกปิดมิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของพยานและมาตรการพิเศษในคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ 3. เพื่อศึกษาปัญหาหลักเกณฑ์และมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทย และ 4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทย เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยจะทำการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ งานวิจัย ตั๋วบทกฎหมาย และข้อมูลสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานเด็ก รวมถึงมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผย ชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของพยาน และมาตรการพิเศษอื่นในคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิด ทฤษฎี หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ ยึดหลักการสิทธิมนุษยชนโดยมุ่งเน้นให้เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการถูกละเมิด รวมถึงการคุ้มครองในกระบวนการยุติธรรม 2) มาตรการในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทย เมื่อเทียบกับต่างประเทศยังมีข้อจำกัดหลายประการ 3) หลักเกณฑ์และมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็ก รวมถึงมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของพยาน และมาตรการอื่นในคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทยยังมีข้อจำกัดตั้งแต่กระบวนการคุ้มครองสิทธิในชั้นสอบสวนที่ไม่ครอบคลุมในความผิดค้ามนุษย์ รวมทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการเบิกความของพยานเด็กในระหว่างขั้นตอนการสืบพยานบุคคลที่ต้องทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยส่งผลให้เด็กไม่ได้รับความปลอดภัย และ 4) เสนอให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ.2559 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 มาตรา 36 และพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ. 2562 มาตรา 5 ให้ครอบคลุมและมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: องค์การอาชญากรรม, คดีค้ามนุษย์, มาตรการพิเศษ

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the concepts, theories, and principles related to the protection of child witnesses, including measures to conceal the names, surnames, and addresses of witnesses, and special measures in human trafficking cases. 2. to compare the measures for protecting child witnesses,

including measures to conceal the names, surnames, and addresses of witnesses and special measures in human trafficking cases, in Thailand, the United States, the Federal Republic of Germany, and the United Kingdom 3. to study the problems, principles, and measures for protecting child witnesses in human trafficking cases in Thailand and 4. to propose suitable recommendations for solving problems related to the protection of child witnesses in human trafficking cases in Thailand. This research is qualitative research is a qualitative research by collecting data from related documents such as thesis books textbooks academic articles research works, legal texts, and internet-based information from both Thailand and abroad related to the protection of child witnesses, including measures to conceal the names, surnames, and addresses of witnesses, and other special measures in human trafficking cases. The collected data were analyzed using content analysis. The research findings indicate were 1. Concepts, theories, and principles related to the protection of child witnesses in human trafficking cases are based on human rights principles, focusing on children's right to protection from abuse, including protection in the justice process 2) The measures for protecting child witnesses in human trafficking cases in Thailand, when compared to other countries, still have several limitations. 3. The principles and measures for protecting child witnesses, including measures to conceal the names, surnames, and addresses of witnesses, and other measures in human trafficking cases in Thailand, still have limitations. These include insufficient protection rights during the investigation process for human trafficking offenses and limitations related to the testimony of child witnesses during the evidence collection process, which must be done publicly in front of the defendant, leading to a lack of safety for the children and 4) It is proposed to amend the Criminal Procedure Code, Section 133 bis, the Human Trafficking Procedure Act B.E. 2559 (2016), the Witness Protection Act in Criminal Cases B.E. 2546 (2003), Section 36, and the Court Police Officer Act B.E. 2562 (2019), Section 5, to be more comprehensive and appropriate.

Keywords: Organized Crime, Human Trafficking Case, Special Techniques

บทนำ

การค้นหาคำความจริงเป็นกระบวนการสำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยอาศัยพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา (ณรงค์ ใจหาญ, 2542, น.555-577) โดยพยานหลักฐานมีหลายประเภท ได้แก่ พยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานเอกสาร (เข็มชัย ชูติวงศ์, 2543, น.2-3) ซึ่งพยานบุคคลนั้นถือว่เป็นพยานที่มีบทบาทสำคัญที่สุด เนื่องจากพยานบุคคลนั้นสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ในคดี ซึ่งย่อมส่งผลให้พยานบุคคลอาจถูกคุกคามหรือกดดัน ดังนั้นจึงต้องมีการป้องกันการคุกคามเพื่อให้พยานสามารถให้การอย่างปราศจากความกดดันหรือความเกรงกลัว เพื่อส่งผลให้การพิจารณาคดีนั้นมีประสิทธิภาพและดำรงไว้ซึ่งความเป็นธรรม โดยอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UN Convention against Transnational Organized Crime) จึงได้มุ่งเน้นการคุ้มครองพยานและผู้เสียหายเพื่อสนับสนุนการต่อสู้กับอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การค้ามนุษย์ การค้ายาเสพติด การฟอกเงิน (ณรงค์ ใจหาญ, 2542, น.555-77) อนุสัญญานี้รวมถึงการคุ้มครองพยานผ่านมาตรการต่างๆ เช่น การคุ้มครองทางกายภาพ การเปลี่ยนชื่อ และการย้ายถิ่นฐาน ซึ่งกฎหมายคุ้มครองพยานในคดีอาญาของประเทศไทยมีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2565 เพื่อให้การคุ้มครองพยานในคดีอาญานั้นมีความสมบูรณ์และมี

ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2557, น.213) แต่อย่างไรก็ตามในการแก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าวก็เป็นการแก้ไขเนื้อหาในส่วนของการคุ้มครองพยานทั่วไปแต่ไม่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของการคุ้มครองพยานเด็กแต่อย่างใด ซึ่งในปัจจุบันนั้นการคุ้มครองเด็กในกระบวนการยุติธรรมมีความสำคัญเนื่องจากเด็กมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ และกฎหมายมีมาตรการพิเศษในการสอบปากคำเด็กเพื่อป้องกันผลกระทบทางจิตใจ (วรารณ์ ชมมณี, 2560) การคำนุญโดยเฉพาะการคำผู้หญิงและเด็ก เป็นปัญหาที่ได้รับการตระหนักว่าเป็นอาชญากรรมที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง (วรารณ์ ชมมณี, 2560) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ถูกใช้เป็นหลักในการปราบปรามอาชญากรรมและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยในอดีตให้ความสำคัญกับการปฏิบัติต่อเด็กผู้กระทำความผิด แต่กลับไม่มีการคุ้มครองผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอย่างเพียงพอ ดังนั้นการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์จำเป็นต้องมีมาตรการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อความปลอดภัยของพยาน โดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 27 วรรคสอง บัญญัติให้สามารถปกปิดชื่อและที่อยู่ของพยานในกรณีจำเป็น (วรารณ์ ชมมณี, 2560) อย่างไรก็ตาม ข้อบังคับปัจจุบันยังไม่เพียงพอในการปกป้องพยานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและหาแนวทางการคุ้มครองพยานในกระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ โดยมาตรการที่สำคัญนั้น ได้แก่ มาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของบุคคล ซึ่งในคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับค้ามนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการคุ้มครองและช่วยเหลือพยานตามมาตรการทั่วไปทั่วไปที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 อีกทั้งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 27 วรรคสอง บัญญัติให้ความสามารถปกปิดชื่อและที่อยู่ของบุคคลหรือข้อมูลอย่างอื่นของบุคคลที่สามารถระบุตัวได้ในกรณีจำเป็นเพื่อความปลอดภัย โดยให้ประธานศาลฎีกาออกข้อบังคับเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป อย่างไรก็ตาม ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 ข้อ 6 กลับบัญญัติถึงแต่เพียงการปกปิดชื่อและที่อยู่ของบุคคลหรือข้อมูลอย่างอื่นของบุคคลที่อาจจะระบุตัวบุคคล ซึ่งปรากฏอยู่ในรูปพยานวัตถุและพยานเอกสารที่ส่งศาลเท่านั้น แต่ไม่มีการบัญญัติถึงการให้พยานมาเบิกความโดยไม่เปิดเผยตัวตนของพยานแต่อย่างใด รวมถึงมาตรการพิเศษเพื่อปกป้องผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี เพื่อมิให้เด็กต้องได้รับผลกระทบต่อด้านจิตใจหรือด้านอื่นๆที่จะส่งผลเสียต่อเด็กในกระบวนการค้นหาความจริงในคดีค้ามนุษย์ โดยศึกษาจากพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 และในส่วนของกฎหมายต่างประเทศได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ ผู้ศึกษาได้ทำการเปรียบเทียบกฎหมายและหลักเกณฑ์การคุ้มครองพยานเด็กในต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยให้เหมาะสมยิ่งขึ้นทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานเด็ก รวมถึงมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของพยาน และมาตรการพิเศษอื่นที่เหมาะสมเพื่อการคุ้มครองพยานที่เป็นเด็กในคดีค้ามนุษย์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็ก รวมถึงมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของพยานและมาตรการพิเศษอื่นที่เหมาะสมเพื่อการคุ้มครองพยานที่เป็นเด็กในคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ

3. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ปัญหาหลักเกณฑ์และมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็ก รวมถึงมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของพยาน และมาตรการพิเศษอื่นที่เหมาะสมเพื่อการคุ้มครองพยานที่เป็นเด็กในคดีค้ำมนุษย์ระหว่างประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหามาเพื่อเสริมสร้างระบบคุ้มครองพยานเด็กและมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ ถึงปัญหาการใช้มาตรการดังกล่าวในชั้นพิจารณาคดี และผลกระทบของการใช้มาตรการดังกล่าวต่อวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับการกระทำผิดค้ำมนุษย์ว่าสามารถมีการคุ้มครองด้วยมาตรการดังกล่าวได้หรือไม่ และปัญหาในการคุ้มครองผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ตามมาตร 133 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ.2550 รวมถึงมาตรการต่างๆที่เด็กควรได้รับการปฏิบัติโดยศึกษาจากพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญาพ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และในส่วนของกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระบบคุ้มครองพยานเด็กและมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีอาญาความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล ได้แก่ การศึกษาวิจัยทางด้านเอกสาร (Document Research) ทำการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ตำรา กฎหมาย วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ เว็บไซต์ ตัวบทกฎหมาย และข้อมูลสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งจากประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ

2. การรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรากฎหมาย วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ เว็บไซต์ ตัวบทกฎหมาย และข้อมูลสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งของประเทศไทยประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมต่าง ๆ มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหาการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัญหากรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133ทวิ ไม่ได้บัญญัติ ให้การคุ้มครองสิทธิในการถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในคดีค้ำมนุษย์

ผลการศึกษาพบว่า วิธีการและมาตรการในการถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานเด็กในประเทศไทยได้มีการกำหนดแนวทางเฉพาะเพื่อคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กอย่างละเอียด และมาตรการเหล่านี้ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ และมาตรา 172 ตรี โดยในการสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องกระทำใน

สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก โดยจัดห้องสอบสวนหรือห้องพิจารณาคดีที่เป็นมิตรกับเด็ก ไม่ทำให้เด็กหวาดกลัวหรือเครียด ต้องมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กขอร้องให้เข้าร่วม และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการสอบปากคำเด็ก เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวัยและสภาพจิตใจของเด็ก และการสอบปากคำพยานเด็กต้องถูกบันทึกเป็นภาพและเสียง ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานในชั้นพิจารณาแทนการให้การของพยานเด็กในศาลเอง ในคดีที่เกี่ยวข้องกับเพศชีวิตและร่างกาย เสรีภาพ การกรรโชก ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ รวมถึงความผิดตามกฎหมายการค้าประเวณี การป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก และความผิดตามกฎหมายสถานบริการ เท่านั้น ต่อมาได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ.2551 โดยมาตรา 3 แห่ง พระราชบัญญัติดังกล่าว ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 เพื่อให้การคุ้มครองการกระทำความผิดและแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบครอบคลุมถึงการกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลกลุ่มอื่นนอกจากผู้หญิงและเด็ก อีกทั้งรูปแบบการกระทำความผิดที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น การบังคับใช้แรงงาน การบังคับขู่ขาน บังคับต้อวาระเพื่อการค้า เป็นต้น แต่การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ ยังไม่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้มีความเป็นปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้เสียหายเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี บางกลุ่มไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

2. ปัญหาข้อจำกัดเกี่ยวกับการเบิกความของพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ระหว่างขั้นตอนการสืบพยานบุคคลในชั้นพิจารณาคดีของศาล

ผลการศึกษาพบว่า การคุ้มครองพยานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างยิ่งเนื่องจากพยานจะมีความเชื่อมั่นในความปลอดภัย ถ้าให้การตามความเป็นจริง และให้ความร่วมมือในการเบิกความต่อศาล เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดไปลงโทษตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเบิกความของพยานเด็ก พบว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ตรี ได้กำหนดวิธีการสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีไว้เป็นพิเศษเพื่อคุ้มครองเด็ก และหลีกเลี่ยงไม่让孩子ต้องเผชิญหน้ากับจำเลยในห้องพิจารณา แต่ถึงอย่างไรก็ตามในกระบวนการสืบพยานเด็กนั้น ก็ยังคงปรากฏข้อจำกัดในด้านต่างๆ เช่น การสืบพยานที่ต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย การถามหรือเบิกความของพยานเด็กที่จะต้องตอบคำถามศาลเกี่ยวกับข้อมูลชื่อ ที่อยู่ และข้อมูลส่วนบุคคลของตัวพยานเด็กเอง รวมทั้งได้มีการบันทึกคำให้การพยานเด็กเหล่านั้นและถูกเปิดเผยในบัญชีระบุพยานหรือสำนวน และส่งผลกระทบต่ออัตราความเสี่ยงที่อาจกระทบต่อความปลอดภัยของพยานได้มากขึ้น ทำให้ประสิทธิภาพในการคุ้มครองพยานตามเจตนารมณ์ในการคุ้มครองพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการคุ้มครองพยานเด็กตามมาตรการพิเศษในคดีค้ามนุษย์

ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนที่เป็นผู้กระทำความผิดด้วยมาตรการพิเศษ แต่กฎหมายไม่ได้ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็ก ทำให้เด็กที่ต้องมาให้การในชั้นสอบสวนหรือศาลได้รับความเสียหายทางจิตใจหรือชื่อเสียง โดยเฉพาะในคดีเพศหรือการทารุณเด็ก แม้กฎหมายคุ้มครองพยานจะได้รับการแก้ไขล่าสุดในปี 2565 แต่ยังมีปัญหาด้านการปฏิบัติอยู่ เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดการคุ้มครองพยานเด็กเป็นการเฉพาะ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ขาดหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองพยานเด็ก จำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรและความรู้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมาตรการและนโยบายที่เป็นมิตรกับเด็กและการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

4. การศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหามาเพื่อเสริมสร้างระบบคุ้มครองพยานเด็กและมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหามาเพื่อเสริมสร้างระบบคุ้มครองพยานเด็กและมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงควรมีการแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

1) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคหนึ่ง จากเดิม เป็น “ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการข่มขืนต่อสู ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชกชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ...”

2) ควรมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการรับฟังคำเบิกความของพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตน โดยแทรกบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2559 โดยบทบัญญัติว่าด้วยการรับฟังคำเบิกความของพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตน ควรมีเนื้อหาของกฎหมาย คือ 2.1) มาตรา...ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรที่พยาน บุคคลในครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิดกับพยาน จะได้รับอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกาย เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือพยานร้องขอ หรือศาลเห็นสมควร จะสืบพยานปากดังกล่าวในลักษณะพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตนก็ได้ 2.2) มาตราเมื่อศาลได้รับคำร้องแล้ว ให้ศาลไต่สวนและมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการสืบพยานในลักษณะพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตนโดยเร็ว โดยสำนวนการพิจารณาคำร้องให้แยกต่างหากจากสำนวนคดีหลัก และต้องปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของพยานไว้เป็นความลับ 2.3) มาตรา ...ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้มีการสืบพยานในลักษณะพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตนให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับมาตรการในการสืบพยานดังต่อไปนี้ (1) ให้ปกปิดหรือลบข้อมูลส่วนบุคคลของพยานออกจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดี (2) ให้ใช้ชื่อปลอมในการเรียนขานพยาน (3) ห้ามมิให้คู่ความถามคำถามที่จะมีผลเป็นการเปิดเผยตัวตนของพยาน หากมีคำถามเช่นนั้น ให้ศาลมีหน้าที่ต้องเตือนพยาน (4) จัดให้มีการแปลงเสียงของพยานด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (5) ให้พยานเบิกความโดยไม่ต้องเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรง อาทิ ให้มีฉากกั้นระหว่างจำเลยและพยานหรือการจัดให้พยานเบิกความในสถานที่ที่เหมาะสม โดยถ่ายทอดภาพและเสียงผ่านโทรทัศน์วงจรปิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่น

3) เสนอให้มีการยกเลิกบทบัญญัติ มาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติในกฎหมาย และบัญญัติให้เพิ่มเติม...ว่าด้วยการคุ้มครองพยาน และกำหนดวิธีการในการคุ้มครองพยานเด็กไว้เป็นการเฉพาะ โดยอาศัยบทบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว

4) กำหนดมาตรการเฉพาะสำหรับพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์

5) ปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนในการคุ้มครองพยานให้มีความชัดเจน ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

6) มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองพยานให้มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติต่อพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์อย่างเหมาะสม

7) เพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจในการคุ้มครองพยานของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ในบทบัญญัติมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ไว้ในอนุมาตรา (6) “ให้มีหน้าที่รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองพยานบุคคลเมื่อได้รับการร้องขอในระหว่างดำเนินการพิจารณาคดีภายในบริเวณศาล” และอนุมาตรา (7) “ปฏิบัติหน้าที่และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการรวมทั้งการให้ความร่วมมือในด้านการบริหารจัดการข้อมูลเกี่ยวกับพยานและภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น เพื่อวางแผนการคุ้มครองพยานอย่างเหมาะสมความปลอดภัย”

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหาการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ ซึ่งสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานเด็ก รวมถึงมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของพยาน และมาตรการพิเศษอื่นที่เหมาะสมเพื่อการคุ้มครองพยานที่เป็นเด็กในคดีค้ามนุษย์

พบว่า การคุ้มครองพยานเด็กมีพื้นฐานมาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กและการคุ้มครองผู้ที่อยู่ในสถานะเปราะบาง ซึ่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ (UN Convention on the Rights of the Child) ที่รับรองสิทธิเด็กในทุกมิติ รวมถึงสิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากความรุนแรง การละเมิด และการแสวงหาประโยชน์ มุ่งเน้นการดูแลและส่งเสริมสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก รวมถึงการให้ความคุ้มครองทางจิตใจและสังคม การให้ความคุ้มครองแก่พยานที่เป็นเด็กจากการข่มขู่ คุกคาม หรือการทำร้ายทางกายและจิตใจ เพื่อให้พยานสามารถให้ข้อมูลและคำให้การได้โดยไม่ต้องกลัว

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็ก รวมถึงมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของพยานและมาตรการพิเศษอื่นที่เหมาะสมเพื่อการคุ้มครองพยานที่เป็นเด็กในคดีค้ำมนุษย์ของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ พบว่า มาตรการในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ในประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของการปกปิดข้อมูลส่วนตัว และการใช้เทคโนโลยีในการให้การโดยไม่ต้องเผชิญหน้ากับจำเลย รวมถึงการสนับสนุนด้านจิตวิทยาและการคุ้มครองในด้านอื่น ๆ เพื่อให้พยานเด็กสามารถให้การได้โดยไม่ต้องเผชิญกับความกลัวหรือความกดดัน แต่มีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดและวิธีการปฏิบัติ โดยในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้ระบุไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (STPO) มาตรา 68 อนุญาตให้ปกปิดชื่อ สกุล และที่อยู่ของพยาน โดยใช้มาตรการ เช่น CCTV การประชุมทางจอภาพ และการแปลงเสียง เพื่อคุ้มครองพยาน ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีมาตรการในการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของพยาน ภายใต้กฎหมาย Witness Security Program (WITSEC) รวมถึงการจัดหาชื่อใหม่และเอกสารระบุตัวตนใหม่ให้กับพยานซึ่งข้อมูลส่วนตัวของพยานจะถูกเก็บเป็นความลับอย่างเข้มงวด ผู้ที่เปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาตจะถูกลงโทษตามกฎหมาย

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาหลักเกณฑ์และมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็ก รวมถึงมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของพยาน และมาตรการพิเศษอื่นที่เหมาะสมเพื่อการคุ้มครองพยานที่เป็นเด็กในคดีค้ำมนุษย์ระหว่างประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ พบว่า การคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ของประเทศไทย ยังมีปัญหาในส่วนของบทบัญญัติกฎหมาย 3 ประการ ดังนี้ (1) ปัญหากรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ ไม่ได้บัญญัติ ให้การคุ้มครองสิทธิในการถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในคดีค้ำมนุษย์ เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ ไม่ได้บัญญัติมาตรการเฉพาะสำหรับการคุ้มครองสิทธิในการถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กในคดีค้ำมนุษย์ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แทนพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 ที่มุ่งเน้นการคุ้มครองเฉพาะผู้หญิงและเด็กเท่านั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดและการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ผู้หญิงและเด็ก รวมถึงการบังคับใช้แรงงาน การบังคับข่มขืน การบังคับต้อวัยวะเพื่อการค้า เป็นต้น อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังไม่ได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทำให้การคุ้มครองสิทธิของเด็กในคดีค้ำมนุษย์ยังไม่ครบถ้วนการค้ำมนุษย์ในปัจจุบันมักมีความเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและต้องการการคุ้มครองพิเศษสำหรับเด็ก การขาดมาตรการในการคุ้มครองสิทธิในการถามปากคำและการปรับปรุงกฎหมายที่ไม่ครอบคลุมถึงบุคคลกลุ่มอื่นนอกเหนือจากผู้หญิงและเด็ก ทำให้การคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ยังไม่เพียงพอและมีความเสี่ยงสูงในการถูกข่มขู่และคุกคาม (2) ปัญหาข้อจำกัดเกี่ยวกับการเบิกความของพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ระหว่างขั้นตอนการสืบพยานบุคคลในชั้นพิจารณาคดีของศาล โดยการคุ้มครองพยานเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างยิ่งเนื่องจากช่วยให้พยานมีความเชื่อมั่นในความปลอดภัย กล้าให้การตามความเป็นจริง และให้ความร่วมมือในการเบิกความต่อศาล เพื่อให้สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดไปลงโทษตามกฎหมายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเบิกความของพยานเด็ก ประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ตรี ได้กำหนดวิธีการสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีไว้เป็นพิเศษเพื่อคุ้มครองเด็ก และหลีกเลี่ยงไม่让孩子ต้องเผชิญหน้ากับจำเลยในห้องพิจารณาคดี อย่างไรก็ตาม การสืบพยานเด็กยังคงเผชิญข้อจำกัดต่างๆ เช่น การสืบพยานต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย การถามหรือเบิกความของพยานเด็กต้องตอบคำถามเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ และข้อมูลส่วนบุคคล การบันทึกคำให้การพยานเด็กและการเปิดเผยในบัญชีระบุพยานหรือสำนวน เป็นต้น ซึ่งข้อจำกัดเหล่านี้เพิ่มความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของพยานเด็ก ทำให้ประสิทธิภาพในการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์เท่าที่ควร (3) ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการคุ้มครองพยานเด็กตามมาตรการพิเศษในคดีค้ำมนุษย์ เนื่องจากกฎหมายคุ้มครองพยานในประเทศไทยได้มีการแก้ไขล่าสุดเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2565 เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัญหาด้านการปฏิบัติ โดยเฉพาะการคุ้มครองพยานเด็ก ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ไม่ได้กำหนดมาตรการเฉพาะสำหรับพยานเด็ก ซึ่งพยานเด็กมีลักษณะพิเศษและต้องการการคุ้มครองมากกว่าพยานทั่วไป เพราะการอยู่ในกระบวนการยุติธรรมหรือการคุ้มครองพยานที่ยาวนานส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจของเด็ก เด็กมีความต้องการเฉพาะตามช่วงวัยและความใกล้ชิดกับครอบครัว การขาดมาตรการเฉพาะทำให้เจ้าหน้าที่ขาดหลักเกณฑ์ ในการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้การปฏิบัติต่อพยานเด็กอาจไม่เหมาะสมและส่งผลกระทบต่อพยานเด็กในกระบวนการยุติธรรม

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาเพื่อเสริมสร้างระบบคุ้มครองพยานเด็กและมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาเพื่อเสริมสร้างระบบคุ้มครองพยานเด็กและมาตรการในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงควรมีการแก้ไขปรับปรุง ดังนี้ (1) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ วรรคหนึ่งจากเดิม เป็น “ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการข่มขืนต่อสู ้ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชก ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ...” (2)

ควรมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการรับฟังคำเบิกความของพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตน โดยแทรกบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ.2559 โดยบทบัญญัติว่าด้วยการรับฟังคำเบิกความของพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตน ควรมีเนื้อหาของกฎหมายดังนี้

(2.1) มาตรา....ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรที่พยาน บุคคลในครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิดกับพยาน จะได้รับอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกาย เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือพยานร้องขอ หรือศาลเห็นสมควร จะสืบพยานปากดังกล่าวในลักษณะพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตนก็ได้

(2.2) มาตราเมื่อศาลได้รับคำร้องแล้ว ให้ศาลไต่สวนและมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการสืบพยานในลักษณะพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตนโดยเร็ว โดยสำนวนการพิจารณาคำร้องให้แยกต่างหากจากสำนวนคดีหลัก และต้องปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของพยานไว้เป็นความลับ

(2.3) มาตราในกรณีศาลมีคำสั่งให้มีการสืบพยานในลักษณะพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตนให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับมาตรการในการสืบพยานดังต่อไปนี้

- (1) ให้ปกปิดหรือลบข้อมูลส่วนบุคคลของพยานออกจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดี
- (2) ให้ใช้ชื่อปลอมในการเรียนขานพยาน
- (3) ห้ามมิให้คู่ความถามคำถามที่จะมีผลเป็นการเปิดเผยตัวตนของพยาน หากมีคำถามเช่นนั้น ให้ศาลมีหน้าที่ต้องเตือนพยาน

(4) จัดให้มีการแปลงเสียงของพยานด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

(5) ให้พยานเบิกความโดยไม่ต้องเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรง อาทิ ให้มีฉากกั้นระหว่างจำเลยและ พยานหรือการจัดให้พยานเบิกความในสถานที่ที่เหมาะสม โดยถ่ายทอดภาพและเสียงผ่านโทรทัศน์วงจรปิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่น

(2.4) มาตรา...ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของพยานซึ่งศาลมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยาน ในลักษณะพยานไม่เปิดเผยตัวตน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท

และ (3) เสนอให้มีการยกเลิกบทบัญญัติ มาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติในกฎหมาย และบัญญัติให้เพิ่มเติม...ว่าด้วยการคุ้มครองพยาน และกำหนดวิธีการในการคุ้มครองพยานเด็กไว้เป็นการเฉพาะ โดยอาศัยบทบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว (4) กำหนดมาตรการเฉพาะสำหรับพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ (5) ปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนในการคุ้มครองพยานให้มีความชัดเจน ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน (6) มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองพยานให้มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติต่อพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์อย่างเหมาะสม และ (7) เพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจในการคุ้มครองพยานของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ในบทบัญญัติมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ไว้ในอนุมาตรา (6) “ให้มีหน้าที่รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองพยานบุคคลเมื่อได้รับการร้องขอในระหว่างดำเนินการพิจารณาพิพากษาในบริเวณศาล” และอนุมาตรา (7) “ปฏิบัติหน้าที่และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการรวมทั้งการให้ความร่วมมือในด้านการบริหารจัดการข้อมูลเกี่ยวกับพยานและภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น เพื่อวางแผนการคุ้มครองพยานอย่างเหมาะสม ความปลอดภัย”

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัญหาการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์การวิจัยแนวคิด ทฤษฎี หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานเด็ก รวมถึงมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของพยานและมาตรการพิเศษอื่นที่เหมาะสมเพื่อการคุ้มครองพยานที่เป็นเด็กในคดีค้ามนุษย์ ผลการวิจัยพบว่า พบว่า การคุ้มครองพยานเด็กมีพื้นฐานมาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กและการคุ้มครองผู้ที่อยู่ในสถานะเปราะบาง ซึ่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ (UN Convention on the Rights of the Child) ได้มีการรับรองสิทธิเด็กในทุก ๆ ด้าน รวมถึงสิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากความรุนแรง การละเมิด และการแสวงหาประโยชน์ มุ่งเน้นการดูแลและส่งเสริมสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก รวมถึงการให้ความคุ้มครองทางจิตใจและสังคม และสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ด้วยการให้ความคุ้มครองแก่พยานที่เป็นเด็กจากการข่มขู่ คุกคาม หรือการทำร้ายทางกายและจิตใจ เพื่อให้พยานสามารถให้ข้อมูลและคำให้การได้โดยไม่ต้องกลัว ดังนั้นการคุ้มครองพยานเด็กเป็นหัวใจสำคัญในการประกันความยุติธรรมและการดำเนินคดีอย่างมีประสิทธิภาพในคดีค้ามนุษย์ ทั้งในประเทศไทยและประเทศต่างๆ ทั่วโลก เช่น สหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศอังกฤษ มีมาตรการและแนวคิดต่างๆ ในการคุ้มครองพยานเด็กเพื่อให้ความคุ้มครองทางกายภาพและจิตใจ รวมถึงการปกปิดข้อมูลส่วนตัว และการให้การคุ้มครองทางกายภาพ เช่น การเปลี่ยนชื่อและย้ายถิ่นฐาน เพื่อให้พยานเด็กสามารถให้การได้โดยไม่ต้องกังวลต่อความปลอดภัยของตนเอง

2. ปัญหาข้อจำกัดเกี่ยวกับการเบิกความของพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ระหว่างขั้นตอนการสืบพยานบุคคลในชั้นพิจารณาพิพากษาของศาล ผลการวิจัยพบว่า การคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทย ยังคงมีข้อจำกัดหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและประสิทธิภาพในการเบิกความของพยานเด็กในชั้นพิจารณาพิพากษาของศาล ดังนี้ (1) ปัญหาบทบัญญัติกฎหมายที่ไม่ครอบคลุม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ ไม่ได้บัญญัติมาตรการเฉพาะสำหรับการคุ้มครองสิทธิในการ

ถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีในคดีค้ำมนุษย์ แม้ว่าประเทศไทยจะได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แทนพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 ซึ่งครอบคลุมถึงการกระทำความผิดและการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ผู้หญิงและเด็ก แต่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังไม่ได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ทำให้การคุ้มครองสิทธิของเด็ก ในคดีค้ำมนุษย์ยังไม่ครบถ้วน เนื่องจากการค้ำมนุษย์มักเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีความซับซ้อน การขาด มาตรการเฉพาะในการคุ้มครองสิทธิในการถามปากคำและการปรับปรุงกฎหมายให้ครอบคลุมถึงบุคคลกลุ่มอื่นนอกเหนือจากผู้หญิง และเด็กทำให้การคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ยังไม่เพียงพอและมีความเสี่ยงสูงในการถูกข่มขู่และคุกคาม (2) ปัญหาข้อจำกัด เกี่ยวกับการเบิกความของพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ระหว่างขั้นตอนการสืบพยานบุคคลในชั้นพิจารณาคดีของศาล การคุ้มครอง พยานเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เนื่องจากช่วยให้พยานมีความเชื่อมั่นในความปลอดภัย กล่าวให้ การตามความเป็นจริง และให้ความร่วมมือในการเบิกความต่อศาล เพื่อให้สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดไปลงโทษตามกฎหมายได้ โดยเฉพาะในการเบิกความของพยานเด็ก ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ตรี ได้กำหนดวิธีการสืบพยานที่ เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีไว้อย่างพิเศษเพื่อคุ้มครองเด็กและหลีกเลี่ยงไม่ให้เด็กต้องเผชิญหน้ากับจำเลยในห้องพิจารณาคดี อย่างไรก็ตาม การสืบพยานเด็กยังคงเผชิญข้อจำกัดต่างๆ เช่น การสืบพยานต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย การถามหรือเบิกความของ พยานเด็กต้องตอบคำถามเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ และข้อมูลส่วนบุคคล การบันทึกคำให้การพยานเด็กและการเปิดเผยในบัญชีระบุพยาน หรือสำนวน เป็นต้น ข้อจำกัดเหล่านี้เพิ่มความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของพยานเด็ก ทำให้ประสิทธิภาพในการคุ้มครองพยานตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์เท่าที่ควร (3) ปัญหาเกี่ยวกับการ ดำเนินการด้านการคุ้มครองพยานเด็กตามมาตรการพิเศษในคดีค้ำมนุษย์ เนื่องจากกฎหมายคุ้มครองพยานในประเทศไทยได้มีการ แก้ไขล่าสุดเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2565 เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัญหาด้านการปฏิบัติ โดยเฉพาะการ คุ้มครองพยานเด็ก ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ. 2551 ไม่ได้กำหนดมาตรการเฉพาะสำหรับพยานเด็ก ซึ่งพยานเด็กมีลักษณะพิเศษและต้องการการคุ้มครองมากกว่า พยานทั่วไป เพราะการอยู่ในกระบวนการยุติธรรมหรือการคุ้มครองพยานที่ยาวนานส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจของ เด็กเด็กมีความต้องการเฉพาะตามช่วงวัยและความใกล้ชิดกับครอบครัว การขาดมาตรการเฉพาะทำให้เจ้าหน้าที่ขาดหลักเกณฑ์ ในการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้การปฏิบัติต่อพยานเด็กอาจไม่เหมาะสมและส่งผลกระทบต่อพยานเด็กในกระบวนการ ยุติธรรม

3. การแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การคุ้มครองพยานเด็ก ในคดีค้ำมนุษย์ของประเทศไทยยังต้องการการปรับปรุงและการพัฒนามาตรการให้มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการนำตัวอย่างมาตรการจากประเทศอื่น ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และ ประเทศอังกฤษมาประยุกต์ใช้ ในการปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของพยานเด็กกฎหมายต้องมีการบัญญัติที่ ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิของพยานเด็กในการสอบปากคำ โดยไม่ให้ถูกคุกคามหรือข่มขู่ทั้งทางกายและจิตใจ ซึ่งสามารถนำ แบบอย่างจากสหรัฐอเมริกาและเยอรมนีที่มีมาตรการคุ้มครองพยานเด็กในกระบวนการยุติธรรม โดยปรับปรุง ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ เพื่อรวมมาตรการเฉพาะสำหรับการคุ้มครองสิทธิในการถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่ เป็นเด็กในคดีค้ำมนุษย์รวมทั้งเสริมสร้างการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการสอบสวนและการสอบปากคำพยานเด็กอย่าง ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักจิตวิทยาเด็ก ในส่วนของปัญหาการเบิกความของพยานเด็กในขั้นตอนการสืบพยานบุคคลในชั้น พิจารณาคดีของศาล ในการคุ้มครองพยานเด็กต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของเด็ก รวมถึงการหลีกเลี่ยงการ เผชิญหน้ากับจำเลยในห้องพิจารณาคดีใช้ วิดีโอลิงค์ หรือ วิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ ในการเบิกความของพยานเด็ก เช่นเดียวกับที่ใช้ใน

อังกฤษ เพื่อป้องกันการเผชิญหน้ากับจำเลยปรับปรุง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ตรี ให้ครอบคลุมการใช้เทคโนโลยีในการเบิกความและการปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของพยานเด็กจัดให้มี ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็ก คอยให้คำปรึกษาและสนับสนุนพยานเด็กระหว่างกระบวนการยุติธรรม ส่วนในการดำเนินการด้านการคุ้มครองพยานเด็กตามมาตรการพิเศษในคดีค้ามนุษย์ จะต้องมีการพิจารณาเฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของเด็ก เช่น การปกปิดข้อมูลส่วนตัว การเปลี่ยนชื่อ การย้ายถิ่นฐาน และการให้ความปลอดภัยในระหว่างการพิจารณาคดี จัดตั้ง หน่วยงานคุ้มครองพยานเด็ก ที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลและคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ โดยใช้ตัวอย่างจาก Witness Protection Program ของสหรัฐอเมริกา พัฒนามาตรการการคุ้มครองทางกายภาพ เช่น การจัดที่พักพิงที่ปลอดภัย การให้การสนับสนุนด้านการย้ายถิ่นฐาน และการเปลี่ยนชื่อเพื่อความปลอดภัยของพยานเด็ก กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับเจ้าหน้าที่ในการดูแลและคุ้มครองพยานเด็ก เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการคุ้มครองเด็ก ดังนั้นการปรับปรุงและพัฒนามาตรการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ของประเทศไทยเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มความปลอดภัยให้กับพยานเด็กในกระบวนการยุติธรรม การนำตัวอย่างจากประเทศต่าง ๆ ที่มีมาตรการคุ้มครองพยานเด็กที่มีประสิทธิภาพมาใช้จะช่วยให้การคุ้มครองพยานเด็กในประเทศไทยเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

จากข้อค้นพบใหม่สามารถเสนอแนวทางในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ ได้แก่ 1) ควรนำมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ของพยาน มาใช้กับการสืบพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์ เพื่อช่วยในการปกปิดข้อมูลส่วนตัวของพยานเด็กยังช่วยปกป้องครอบครัวของเด็กจากการถูกคุกคาม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความปลอดภัยและความมั่นใจให้กับเด็กในการให้การ และยังเป็นการการปกป้องความเป็นส่วนตัวและเกียรติยศของพยานเด็ก เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวอาจทำให้เด็กเสียความเป็นส่วนตัว ซึ่งสามารถนำไปสู่การถูกสังคมตัดสินหรือถูกทำร้ายทางจิตใจจากการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และการเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์เป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและมีความอ่อนไหว การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวอาจนำไปสู่การถูกทำร้ายทางจิตใจและการถูกดูหมิ่นจากสังคม นอกจากนั้นยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับเด็กว่าพวกเขาจะได้รับการคุ้มครองและปลอดภัย ทำให้เด็กมีความกล้าที่จะให้การและเปิดเผยข้อมูลสำคัญโดยไม่ต้องกังวลถึงผลกระทบที่จะตามมา เมื่อเด็กเกิดความมั่นใจว่าข้อมูลส่วนตัวของพวกเขาจะถูกปกปิด จึงส่งผลให้มีแนวโน้มที่เด็กเหล่านั้นจะให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนและดำเนินคดี 2) มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ.2559 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 มาตรา 36 และพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ. 2562 มาตรา 5 ให้ครอบคลุมและมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติใหม่เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพในกระบวนการค้นหาความจริงและการคุ้มครองผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กในชั้นสอบสวน ดังต่อไปนี้

1.2 ควรมีการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133ทวิ วรรคหนึ่ง จากเดิม เป็น “ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการข่มขืนต่อสู ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชก ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ...”

1.3 ควรมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการรับฟังคำเบิกความของพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตน โดยแทรกบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ.2559 โดยบทบัญญัติว่าด้วยการรับฟังคำเบิกความของพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตนควรมีเนื้อหาของกฎหมายดังนี้

มาตรา...ในกรณีที่มิเหตุอันสมควรที่พยาน บุคคลในครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิดกับพยาน จะได้รับอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกาย เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือพยานร้องขอ หรือศาลเห็นสมควร จะสืบพยานปากดังกล่าวในลักษณะพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตนก็ได้

มาตราเมื่อศาลได้รับคำร้องแล้ว ให้ศาลไต่สวนและมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการสืบพยานในลักษณะพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตนโดยเร็ว โดยสำนวนการพิจารณาคำร้องให้แยกต่างหากจากสำนวนคดีหลัก และต้องปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของพยานไว้เป็นความลับ

มาตราในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้มีการสืบพยานในลักษณะพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตนให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับมาตรการในการสืบพยานดังต่อไปนี้

- (1) ให้ปกปิดหรือลบข้อมูลส่วนบุคคลของพยานออกจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดี
- (2) ให้ใช้ชื่อปลอมในการเรียนขานพยาน
- (3) ห้ามมิให้คู่ความถามคำถามที่จะมีผลเป็นการเปิดเผยตัวตนของพยาน หากมีคำถามเช่นนั้น ให้ศาลมีหน้าที่ต้องเตือนพยาน
- (4) จัดให้มีการแปลงเสียงของพยานด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
- (5) ให้พยานเบิกความโดยไม่ต้องเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรง อาทิ ให้มีฉากกั้นระหว่างจำเลยและพยานหรือการจัดให้พยานเบิกความในสถานที่ที่เหมาะสม โดยถ่ายทอดภาพและเสียงผ่านโทรทัศน์วงจรปิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่น

มาตรา....ผู้ใดเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของพยานซึ่งศาลมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยาน ในลักษณะพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท

1.4 ควรมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการรับฟังคำเบิกความของพยานที่ไม่เปิดเผยตัวตน โดยแทรกบทบัญญัติไว้ใน

1.5 ควรมีการยกเลิกบทบัญญัติ มาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติในกฎหมาย และบัญญัติให้เพิ่มเติม...ว่าด้วยการคุ้มครองพยาน และกำหนดวิธีการในการคุ้มครองพยานเด็กไว้เป็นการเฉพาะ โดยอาศัยบทบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว

1.6 ควรกำหนดมาตรการเฉพาะสำหรับพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์

1.7 ควรปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนในการคุ้มครองพยานให้มีความชัดเจน ยึดหยุ่น และเหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

1.8 มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองพยานให้มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติต่อพยานเด็กในคดีค้ามนุษย์อย่างเหมาะสม

1.9 ควรแก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจในการคุ้มครองพยานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลในบทบัญญัติมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ไว้ในอนุมาตรา (6) “ให้มีหน้าที่รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองพยานบุคคลเมื่อได้รับการร้องขอในระหว่างดำเนินการพิจารณาพิพากษาในบริเวณศาล” และอนุมาตรา (7) “ปฏิบัติหน้าที่และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการรวมทั้งการให้ความร่วมมือในด้านการบริหารจัดการข้อมูลเกี่ยวกับพยานและภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น เพื่อวางแผนการคุ้มครองพยานอย่างเหมาะสมความปลอดภัย”

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัญหาการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ของประเทศไทย โดยศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะมาตรการปกปิด มิให้เปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล และที่อยู่ ถึงปัญหาการใช้มาตรการ และผลกระทบของการใช้มาตรการดังกล่าวต่อวิถีพิจารณาคดีเกี่ยวกับการกระทำผิดค้ำมนุษย์ว่าสามารถมีการคุ้มครองด้วยมาตรการดังกล่าวในชั้นพิจารณาคดีเท่านั้น ดังนั้น ควรมีการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์ในชั้นสอบสวน เพื่อให้การคุ้มครองพยานเด็กในคดีค้ำมนุษย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษามาตราในการคุ้มครองพยานเด็กคดีค้ำมนุษย์ในกรณีที่ยานเด็กตกเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำผิดหรือจำเลย

เอกสารอ้างอิง

- เข็มชัย ชูติวงศ์. (2565). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ณรงค์ ใจหาญ. (2542). การคุ้มครองเด็กในการให้ปากคำในคดีอาญา. *วารสารนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 29(4), 555-577.
- วราภรณ์ ชมมณี. (2560). *ปัญหาการคุ้มครองพยานในคดีค้ำมนุษย์ของประเทศไทย*. (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อัจฉริยา ชูตินันท์. (2557). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.